

Ssk po rešitvi deželne krize

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je pozitivno ocenilo razplet dolgotrajne deželne krize. Na predvečer izvolitve deželne odbora je tajništvo soglasno ratificiralo sporazum, ki ga je skupno z ostalimi tajniki večine podpisal deželni tajnik Ivo Jevnikar. Delegacija, ki se je udeleževala pogajanj, je prikazala njihov potek in vsebino sporazumov.

Ssk je izrazila zadoščenje, ker je bila potrjena njena vloga v šeststrankarski politični večini in ker obsega program jasne obveze glede zaščitnega zakona. V sporazumu, ki ga je podpisala osemstrankarska programska večina, torej tudi Lista za Trst, je zapisano: »Večina ima za nujno, da se čimprej z zakonom reši vprašanje zaščite slovenske manjšine, in poziva vlado, naj nanovo pripravi poseben zakonski osnutek.« Ne gre torej ne za kaka poenotenje besedila obstoječih norm ne za stari Maccanicov predlog. V posebnem protokolu, ki so ga podpisali deželni tajniki Slovenske skupnosti, Krščanske demokracije, socialistične, socialnodemokratske, republikanske in liberalne stranke, je ponovljena zahteva po zaščitnem zakonu za Slovence, po zaščiti Italijanov v Jugoslaviji, izraženo pa je tudi nasprotovanje vsakršnemu preštevovanju Slovencev v Italiji in Italijanov v Jugoslaviji. Jasno stališče proti preštevovanju, ki ga zahtevajo Lista za Trst in skrajne desničarske skupine, bi bilo prišlo tudi v splošni programski dokument, če se ne bi bili temu uprli socialisti.

Slovenska skupnost je zato izrekla ostro kritiko na račun socialistične stranke, njenega vodenja Liste za Trst v večino in zahtev po še večji vlogi v njej kljub nerazčiščenim stališčem o slovenskem vprašanju, njene skrbi, da se odpravi vse, kar bi Listo lahko motilo. Socialiste je Ssk na pogajanjih tudi pozvala, naj umaknejo »večjo« proti pristopu slovenske stranke v tržaške koalicije.

Nova večina je v program zapisala tudi zahtevo po spremembi deželnega volilnega zakona, da se zmanjša razpršenost glasov. O načinu, kako naj bi zakon spremenili, pa ni bilo govora. Ssk pri tem poudarja, da mora vsaka volilna reforma zagotoviti možnost, da ima manjšina svoje izvoljeno politično zastopstvo.

Program med drugim obširno govori o zaščiti okolja. Deželno tajništvo Ssk je glede tega ponovilo stališče, da je za Kras sprejemljiva le aktivna zaščita ob sondočanju domačinov, potreben pa je tudi poseben zakon za razvoj Krasa.

dalje na 2. strani ■

»Mladinski kulturni festival« kot praznik slovenske mladine in narodne samobitnosti

Velik uspeh koroške mladine

»Želela bi, da bi vsa slovenska mladina in še posebej tista, ki živi v Italiji, začutila to skupno zavest in navdušenje, ki smo ga bili deležni mi, ko smo se zbirali in pripravljali naše delovanje ter še posebej ta Mladinski kulturni festival«. Tako nam je ob koncu štiridnevnega sporeda izjavila Ana Šikoronja, ena devetih članov iniciativne skupine »Slovenščina, moj jezik«, ki se je ustanovila lani jeseni in skozi leto dni deluje za utrjevanje znanja materinščine ter posredno narodne zavesti med koroško slovensko mladino. Tej skupini mladih navdušencev moramo čestitati, ker je imenitno izpeljala izredno bogat in zanimiv spored letošnjega 4. Mladinskega kulturnega festivala. Manifestacija je bila naravnost potratna oziroma razkošna (če hočemo uporabiti pozitivni pridevnik) glede raznolikosti sporeda.

V nedeljo, 24. t.m., na zadnji dan prireditve, so bile na vrsti glasbene točke in recitacije, filmska predvajanja in kar dve gledališki predstavi. Nastopil je amaterski oder iz Pirnič z igro Darka Čeha »Drobtine smrti«, Oder Rož iz Št. Jakoba v Rožu pa je uprizoril dramatizacijo Bevkovega dela »Kaplan Martin Cedermac«. Več sto mladih in manj mladih Slovencev iz najrazličnejših krajev Koroške, iz Trsta in Gorice, iz Slovenije ter iz zdomstva je v

Modestovem in Mladinskem domu v Celovcu imelo tudi priložnost, da je sledilo okroglim mizam, ki so jih istočasno priredili o celi vrsti zanimivih vprašanj, tako da so bili udeleženci v zadregi glede izbire.

Vprašanje slovenske suverenosti kot ključnega problema obstoja naroda so poglobili med okroglo mizo na temo: »Karantanija — edina suverena slovenska država«. Ob tem naj poudarimo, da ni slučaj, da je bila otvoritvena slovesnost Mladinskega kulturnega festivala ob Vojvodskem prestolu pri Gospe Sveti v soboto, 23. popoldne.

Slovenska suverenost za časa Karantanije je bila izhodiščna točka te okrogle mize, pri kateri so sodelovali diplomat dr. Zdravko Inzko, predsednik Slovenske demokratične zveze dr. France Bučar, pisatelj prof. Alojz Rebula, bogoslovec iz Argentine Andrej Poznič in še publicist ter simbolni lik slovenskega boja za demokracijo (kot ga je označil vodja diskusije dr. Teodor Domej) Janez Janša.

Predavatelji so poudarili, da je suverenost v prvi vrsti moralno vprašanje, ki zadeva vsakega posameznika, istočasno pa da je to vprašanje neločljivo vezano na pravico naroda do samoodločbe v vseh smislih. Vprašanje suverenosti je prišlo še

dalje na 2. strani ■

IZREDNO OSTRI PRITISKI NA SLOVENIJO

Slovenija je te dni bila ponovno podvržena izredno ostremu političnemu pritisku proti sprejetju nekaterih ustavnih sprememb. Predsednik ustavne komisije Miran Potrč, ki je obenem predsednik slovenske skupščine, je v ponedeljek po televiziji poudaril, da bo prišlo v sredo, 27. t.m., do napovedanega zasedanja vseh treh zborov slovenske skupščine za sprejetje popravkov brez vsakega oklevanja. Potrč je kritiziral pritiske, ki da nikakor niso v skladu z ustavno ureditvijo. Sama ustavna komisija pa je v ponedeljek ves dan zasedala v Ljubljani, pregledovala zadnje predloge in usklajevala zadnje pripombe. Obsežne razprave so bile posvečene načinu bodočih volitev v družbeno-politični zbor skupščine.

Toda pritiski so se izredno stopnjevali. V odsotnosti predsednika Janeza Drnovška, ki je nastopal pred Združenimi narodi v New Yorku, se je v Beogradu sestalo predsedstvo Jugoslavije in ponovno pou-

darilo, da bi sprejem nekaterih spornih amandmajev ogrozil izvajanje funkcij federacije. Sporni amandmaji pa zadevajo slo-

Medtem ko pišemo, še ne vemo, kako je potekala razprava v skupščini SR Slovenije in kakšni so bili njeni zaključki. Zvedeli pa smo, da so na zasedanju Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije predstavniki iz Slovenije in Hrvatske bili preglasovani in da je glede dopolnil slovenske ustave prevladalo stališče Beograda.

vensko suverenost s pravico do samoodločbe in tudi odcepitve, Sloveniji pridržano proglašanje morebitnega izrednega stanja in nadzorstvo nad oboroženimi silami v mirnem času, prevlado slovenskih določil

dalje na 3. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 1. oktobra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Ne poči!« Radijska igra (Janez Povše); 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostne skupnosti v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Janez Povše: »Čemu mi gosli, gosli zlate.« Radijska nadaljevanka; 16.00 Šport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 2. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Slovenska lahka glasba; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Slovenski kantavtorji; 12.00 Pandorina skrinjica; 12.40 Mešani zbor Rauscedo iz Rausceda; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Mojster nikar!«; 14.30 Gospodarska problematika; 15.10 Ekologija — danes za boljši jutri; 16.00 Zbori Lojze Bratuž, Hrast, Mirko Filej, orkester RTV Ljubljana in baritonist Martin Srebernič; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Fran Saleški Finžgar: »Pod svobodnim soncem«; 17.25 Tržaška dijaška tribuna (Slovenska lahka glasba) S telefonom pri ...

■ TOREK, 3. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Stari časi družabnosti; 9.10 Ljudski motivi; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Italijanski kantavtorji; 12.00 Z gibanjem v zdravje; 12.40 Coro Polifonico Triestino; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Harmonikarski orkester Glasbene matice Synthesis 4, mešani zbor Primorec - Tabor iz Trebča in z Opčin; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Fran Saleški Finžgar: »Pod svobodnim soncem«; 17.25 Slovenska lahka glasba (Moje srečanje z umetnostjo); 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 4. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Ljudski motivi; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Spoznavajmo svojega otroka; 12.25 P i ljubljene melodije; 12.40 Coro Polifonico Triestino iz Trsta; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Kaj je v ribičevi mreži?«; 14.30 Na goriškem valu; 16.00 Flavist Giorgio Marcossi, klarinetist Lino Urdan ter fagotist Vojko Cesar v našem studiu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Fran Saleški Finžgar: »Pod svobodnim soncem«; 17.25 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 5. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Dnevnik in spomini Staneta Kavčiča; 9.00 Južnoameriška folklor; 9.25 Beležka; 9.30 Zvočne kulise; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Protestne pesmi; 12.00 Po sledovih Inkov; 12.25 Priljubljene melodije; 12.40 Dekliški zbor o'činske glasbene šole iz Rude; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dvignjena zavesa; 15.10 Jugoslavija 1918-1941; 15.40 Lahka glasba raznih narodov; 16.00 Ženski zbor Jacob Arcadelt iz Škocjana ob Soči; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Fran Saleški Finžgar: »Pod svobodnim soncem«; 17.25 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 6. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 Folklor jugoslovanskih narodov; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.25 Priljubljene melodije; 12.40 Mešani zbor Montasio iz Trsta; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Črno na belem«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.10 Kulturni dogodki; 16.00 Pianist Aljoša Starc; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Fran Saleški Finžgar: »Pod svobodnim soncem«; 17.25 »Mladi val« — radio za vas, vi in radio; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 7. oktobra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Valčki in polke; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Črnske duhovne pesmi; 12.00 Življenje onkraj življenja; 12.40 Mešani zbor Montasio iz Trsta; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Tam za goro ...« — Oddaja iz Benečije Režije in Kanalske doline; 16.00 Sobotno popoldne — zabavno kulturna oddaja, ki jo vodi Peter Cvitbar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Sobotno popoldne; 18.00 »Magellanov oblak«.

■ nadaljevanje iz strani 1

posebej do izraza zaradi aktualnosti in glede na to, da v trenutku, ko pripravljamo ta zapis, slovenska skupščina v Ljubljani razpravlja o amandmajih slovenske ustave.

Druga okrogla miza na temo »Slovenščina — moj jezik« je bila posvečena ključnemu vprašanju uporabljanja materinščine, istočasno pa so tudi obravnavali psihološke vidike odnosa med večino in manjšino tudi v luči razmerij med sosednimi narodi in glede na integracijske premike, ki jih doživlja evropska družba. Ob mizi so bili prof. Tomaž Simčič iz Trsta, predstavnik Zveze socialistične mladine Slovenije Zoran Thaler, podpredsednik mladine evropskih narodnih skupnosti MENS Peter Rustja in še duhovni vodja Katoliške mladine iz Celovca Peter Olip.

Vprašanje pluralizma v političnem delovanju Slovencev v zamejstvu in v matični domovini so na okrogli mizi »Pet Slovencev — šest mnenj« prediskutirali tajnik Krščansko socialnega gibanja Lojze Peterle, študent z Dunaja Rudi Vouk, pravnik in politični delavec iz Trsta Peter Močnik, predsednik Odbora za varstvo človekovih pravic Igor Bavčar in predstavnik Zveze komunistov Slovenije Peter Bekeš.

Pokazalo se je (tudi v razpravi z občinstvom), da je politični pluralizem edini ključ za reševanje problemov in da se s tem strinjaio vsi. V znamenju pluralizma pa so seveda bile nakazane razne smeri reševanja vprašanj.

Tej nedeljski okrogli mizi je sledil dokaj živahen in politično zanimiv javen razgovor z deželnim koroškim glavarjem dr. Haiderjem. Zelo stvarna in jasna vprašanja so mu postavljali ravnatelj slovenske gimnazije prof. Vospernik, glavni urednik Slovenskega vestnika Lukan, predsednica mlade KEL Kuchlingova in še duhovnik Pepej Marketz. Haiderjevi odgovori so bili večkrat dvomni in izmikajoči. Pokazal se je za spretnega politika, ki pa očitno ne razume ali noče razumeti bistva manjšinske problematike. Edini vidni pozitivni odgovor je bil, da je pripravljen sprejeti dialog o reformi volilnega zakona, ki je zaenkrat izredno neugoden za slovensko manjšino na Koroškem. Vprašanje na je, kdaj bi do tega lahko prišlo in koliko je sedanja uprava pripravljena spremeniti

deželni volilni zakon, da bi bil naklonjen izvolitvi slovenskega predstavnika v deželni zbor.

S to javno debato, se je v nedeljo, 24. septembra, tudi končal spored, ki so ga pripravili v Modestovem domu. Večina udeležencev festivala se je nato preselila v Mladinski dom, kjer so prireditelji pripravili prijetno zaokrožen, dokaj živahen, spodbuden in zanimiv kulturni spored, ki so ga oblikovali igravec in kantavtor Igor Mlakar, gledališki igravec Polde Bibič, kantavtor Tomaž Pengov in še glasbena skupina 4 J.

Iniciativna skupina »Slovenščina, moj jezik« se je gotovo oddahnila, da se je vse tako lepo izteklo, istočasno pa že napoveduje nove akcije. V novo delovno leto bodo stopili z geslom »S slovenščino v leto 2000«. Glede na letošnjo izvedbo Mladinskega kulturnega festivala in na sodelovanje, ki so ga dosegli med vsemi komponentami slovenske manjšine na Koroškem, ne dvomimo, da bodo tudi v naslednjih letih pripravljali vrhunske prireditve, ki vsakemu udeležencu obogatijo dan in osvežijo navdušenje za narodno delo.

M. T.

—o—

Ssk po rešitvi...

■ nadaljevanje s 1. strani

Na zasedanju deželnega tajništva Ssk je bil govor tudi o obisku ministrskega predsednika Andreottija v Istri. Jugoslovanski ministrski predsednik Marković, ki ga je Ssk zaprosila za sprejem, je imel razgovor s političnimi in družbenimi predstavniki Slovencev v Italiji. Če je sklop obiskov in srečanj upravičeno poudaril priateljstvo med sosednjima državama in pravice ter vlogo italijanske manjšine, pa se zdi, da je bila problematika slovenske manjšine v Italiji v ozadju in da italijanske oblasti niso prevzele jasnih obveznosti.

Deželno tajništvo Ssk je končno z zanimanjem in priznanjem obravnavalo ustavne spremembe v Sloveniji za večjo samobitnost, suverenost in demokratičnost. Pri tem je izrazilo mnenje, da bi morala prenovljena ustava spregovoriti tudi o skrbi za pravice slovenskih manjšin in njihovo vključevanje v skupni slovenski prostor.

Nismo odvisni od Moskve

Madžarska je svoj sklep o odprtju meje za vzhodnonemške begunce sprejela samostojno in v okviru svoje suverenosti ter ni nikakor čakala na kako izrecno zadovoljenje od Sovjetske zveze. To je izjavil predsednik madžarskega parlamenta Szuros, ki je zanikal določeno pisanje nekaterih zahodnih listov. Možno je — je dejal predsednik —, da so pristojni madžarski izvedenci o zadevi beguncev povprašali za mnenje sovjetske kolege, nikoli pa ni Madžarska uradno seznanila Sovjetske zveze s svojo odločitvijo. Tudi sovjetska

tiskovna agencija TASS izjavlja, da Budimpešta Moskve ni vnaprej seznanila s svojim sklepom, da omogoči vzhodnonemškim beguncem čez svoje ozemlje svoboden odhod na Zahod.

Medtem pa je neki vladni glasnik v Budimpešti sporočil, da bodo na Madžarskem z vseh uradnih poslopij odstranili rdečo zvezdo kot simbol komunistične ideologije in oblasti. Glasnik ni povedal, kdaj se bo zatem začela ta operacija, ki predvideva zamenjavo rdeče zvezde z madžarskimi nacionalno-državnimi simboli.

UIF in SKGZ o koprski televiziji

Ob ustanovitvi »TeleCapodistria d.o.z.« izražata UIF in SKGZ kot organizaciji obeh narodnostnih skupnosti v Jugoslaviji in v Italiji svoje zadovoljstvo in podporo rešitvi, ki presega povzročene motnje glede položaja koprške televizije in zagotavlja njeno nadaljnjo prisotnost in učinkovitost v Italiji na področju komuniciranja, programske uspešnosti in ekonomskih rezultatov. »TeleCapodistria d.o.z.« v Italiji ne predstavlja novega televizijskega organizma, pač pa združuje in povezuje vse dosežene značilnosti 18-letne prisotnosti TV Koper-Capodistria v Italiji in na tej osnovi vse ustvarjene prednosti kot specifična komunikacija med dvema matičnima deželama in njunima narodnostnima skupnostima izven njunih meja.

Z ustanovitvijo »TeleCapodistria d.o.z.« je ponovno potrjeno in uveljavljeno načelo, ki sta ga obe narodnostni skupnosti sprejeli že ob ustanovitvi TV Koper-Capodistria, da le-ta predstavlja skupno obliko medsebojnega povezovanja in veze s sredinami, katerih del sta, in da v tej vlogi široko odpirata vrata v njihova širša zaledja. Uresničevanje skupnih interesov, uveljavljanje narodnostni kot subjektov lastnega razvoja in meddržavnih odnosov je prispevalo, da si je koprška televizija zagotovila domovinsko pravico v svoji matični deželi, slovenska manjšina pa v tej povezavi širši prodor svojih vprašanj in teženj na celotni italijanski prostor.

Taka skupna zasnova in poslanstvo, ki ju je uspešno uresničevala koprška televizija, sta postala sestavni del novih specifičnih vidikov skupnega kulturnega prostora obeh narodnostnih skupnosti z lastnimi maticami, kakor tudi njunega ustvarjalnega deleža v medsebojnem odpiranju in pretokih med narodi, ki živijo v našem obmejnem prostoru.

Slovenska manjšina v Italiji je za prodor, širitev in uspešnost poslanstva koprške TV v Italiji zagotovila potrebna vlaganja in tekoča sredstva. Z istimi nameni je v najtesnejši povezanosti s koprsko informativno dejavnostjo ustanovila televizijsko agencijo Alpe-Adria, da bi uveljavili specifično obmejno informacijo in jo posredovali v širše zaledje. V okviru uveljavljanja skupnega kulturnega prostora je skušala zagotoviti tudi prisotnost ljubljanskega TV programa na obmejnem območju Furlanije-Juljske krajine, vključno z Benečijo.

Nova organizacijska oblika »TeleCapodistria d.o.z.« ima vse možnosti, da obogati na začetku načrtane cilje obeh narodnostnih skupnosti, ki sta jih uresničevali s pomočjo možnosti televizijskega medija. Kot zlasti pomembno dejavnost velja poudariti pridobivanje skupnega dohodka na tržišču, to je uresničevanje ekonomske funkcije obeh skupnosti kot bistvenega pogoja za njihov obstoj in najširše ustvarjalne dejavnosti, kar pa je tudi pogoj za obstoj že delujočih dejavnosti zlasti na področju založništva in informacije. Dejstvo, da novo družbo tvorijo trije subjekti (TV KOPER-CAPODISTRIA, ADIT in AEGIDA), ki so izraz obeh manjšin in zagotavljajo obstoj in razvoj koprške televizije v Italiji, je danes še posebej pomembno, ker se s tem znova potrjuje izključno narodnostni značaj koprške televizije. Brez te značilnosti bi bil vsak nadaljnji poskus ohranitve koprške televizije v Italiji bistveno onemogočen in celo identificiran kot poseg sosednje države v notranje zadeve svojega sosedja.

Začrtana rešitev z ustanovitvijo »TeleCapodistria d.o.z.« je s stališča dolgoročne politike

obeh manjšin edina možna rešitev in s tem v zvezi obe organizaciji odločno odklanjata drugačne oblike, ki bi rušile osnovna vsebinska narodnostna načela in interese. Razen tega ima prisotnost koprške televizije v Italiji še nadaljnje možnosti, da samo v tej obliki uveljavlja principe odprtosti te meje in jih celo razširja ne samo v odnosu do Italije, marveč tudi do perspektiv Evrope 1992.

»TeleCapodistria d.o.z.« pomeni potemtakem novo priložnost za revitalizacijo prisotnosti koprške televizije v Italiji in v tem okviru še zlasti za ohranitev odnosov s italijanskim partnerjem, ki lahko zagotavlja vse materialne, tehnične in druge pogoje za obstoj in širitev koprškega TV signala v Italiji, s tem pa seveda tudi pridobivanje potrebnega dohodka, ki naj zadovoljuje tako potrebe TV Koper-Capodistria, italijanske narodnostne skupnosti in slovenske skupnosti v Italiji. V tem celovitem smislu ostajajo interesi obeh narodnostnih organizacij identični oz. se vračajo k tistim izvirnim načelom, ki so bili osnova in pogoj za nastanek koprške televizije.

Kar zadeva regionalni koprski italijanski in slovenski TV program (NANOS 27 kanal), obe organizaciji sodita, da je njegova funkcija življenjskega pomena za obe narodnosti in da ostaja nujna sestavina položaja in odnosov na obeh straneh meje, še nadalje mu je treba posvečati vso skrb in mu vsebinsko zagotavljati večjo prodornost in uspešnost. V tem smislu naj poslovnost »TeleCapodistria d.o.z.« omogoča potrebna sredstva za obnovo dejavnosti agencije Alpe-Adria in postavitev pretvorniške mreže ter dopisništva v Istri in Kvarnerju, in s tem zagotovi celovitost televizijskega informativnega sistema na obmejnem območju in širše.

Po drugi strani pa niso nič manj pomembni tudi razlogi, zaradi katerih naj RTV Ljubljana zagotovi TV Koper-Capodistria dosedanji status in pogoje za uresničevanje v perspektivi še pomembnejše funkcije njenega primarnega programa.

UNIONE DEGLI ITALIANI
DELL'ISTRIA E DI FIUME
Silvano Sau

SLOVENSKA KULTURNO
GOSPODARSKA ZVEZA
Klavdij Palčič

IZREDNO OSTRI PRITISKI NA SLOVENIJO

■ nadaljevanje s 1. strani

v primeru nasprotja z zveznimi predpisi. Predsedstvo Jugoslavije je pozvalo slovensko skupščino, naj odloži glasovanje o amandmajih, predlagalo pa je, naj zvezni parlament pregleda nastali položaj. Predsedstvo je poudarilo, da se bo poslužilo vseh svojih pristojnosti, da ne bi prišlo do izglasovanja omenjenih popravkov.

To je že drugi ostri opomin v tem mesecu. Po veljavnih ustavnih določilih pa ima le slovenska skupščina pristojnost, da odloča o slovenski ustavi. V Beogradu je v torek zasedal zvezni odbor jugoslovanske skupščine in razpravljajal o možnih ustavno-pravnih posledicah sprejetja predloženih amandmajev. V kongresnem središču »Sava« v Beogradu je bilo za torek po nujnostnem postopku sklicano zasedanje Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije. Zasedala je tudi zvezna ustavna komisija v Beogradu. Centralni komite slovenskih komunistov je imel v torek dopoldne sejo in določil stališče za popoldansko zasedanje Zveznega centralnega komiteja.

NOVA OZONSKA LUKNJA

Ameriški meteorološki satelit je odkril novo orjaško ozonsko luknjo nad Antarktikom. Znanstveniki, so zelo zaskrbljeni zaradi nenadnega pojava »luknje« in še zlasti zaradi hitrosti, s katero se širi. Podobne luknje so sezonski pojav, ki ga delno povzročajo haloni v pršilih in plini, ki jih uporabljajo za hladilne klimatske naprave. Izvedenci pa niso pričakovali, da se bo pojav ponovil pred letom 1990. Boje se, da bo sedanja luknja po velikosti preseгла tisto iz leta 1987, ki je bila doslej največja. Odsotnost ozona v visokih atmosferskih plasteh dovoljuje ultravijoličnim žarkom, da nemoteno prodirajo do zemlje ter med drugim povzročajo kožnega raka in okvare na očeh. Ameriški znanstveniki predvidevajo, da bo sedanja »luknja« nekajkrat preseгла površino Antarktike. Na nedavni mednarodni konferenci, ki je bila v Kanadi, so Združene države in večina ostalih držav sprejele ukrepe za zmanjšanje proizvodnje halonov, za katere menijo, da povzročajo osiromašenje atmosferskega ozona.

Predstavnik Solidarnosti ima nadzorstvo nad poljsko radiotelevizijo

V samem vrhu državne komisije za nadzorstvo nad radiotelevizijskimi oddajami na Poljskem je v zadnjem času predstavnik večinske »Solidarnosti«. To je znani časnikar Andarzej Drawicz, ki je v preteklosti okusil tudi režimske zapore, in sicer v času državnega udara generala Jaruzelskega. Drawicza je na to izredno pomembno mesto, ki so ga ves povojni čas nadzirali komunisti, imenoval novi ministrski predsednik Mazowiecki. Ta je ob prevzemu odgovorne vladne službe tudi izrecno poudaril in napovedal svobodo informiranja kot eno izmed temeljnih določil resnične demokracije.

V vrhu nadzornega organizma poljskih sredstev javnega obveščanja je bil doslej bivši vladni glasnik Urban. Omenjeni organizem je bil dejansko ministrstvo, ki pa se zdaj odpravlja tudi zaradi slabega privzoka, ki ga je prejšnji organ imel v funkciji nadziranja in predpisovanja pisane in govorne besede. Ustanova, ki jo bo zdaj vodil predstavnik Solidarnosti, se po novem imenuje državna nadzorna komisija za radijske in televizijske oddaje. V njej imajo glas in besedo predstavniki vseh družbeno-političnih sil na Poljskem, seveda tudi komunisti, ki uživajo enakopravnost.

Novo šolsko leto

V deželi Furlaniji Julijski krajini se je pred dnevi začelo novo šolsko leto. Pri tem šolniki opozarjajo, da obstaja še cela vrsta nerešenih vprašanj, ki zadevajo italijansko šolstvo nasploh, pa tudi naše slovenske šole v Italiji. Prvi zapleti so bili že ob različnem tolmačenju določil, ki urejujejo vprašanje šolske maše pred začetkom novega šolskega leta.

Tržaška občinska uprava je ob začetku šolskega leta izdala poseben statistični pregled o šolski populaciji. Letos bo na njenem ozemlju obiskovalo prvi razred osnovne šole 1.390 otrok, skupno pa je v tržaški občini 6.925 osnovnošolcev, nižje srednje šole pa obiskuje 5.525 dijakov. Občinski statistični urad napoveduje, da bo v naslednjih petih letih število prvošolčkov ostalo skoraj nespremenjeno.

Na slovenskih osnovnih šolah v tržaški pokrajini je na osnovi junijskih vpisov 143

ZAČETEK NOVE SEZONE V DSI

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu bo začelo v ponedeljek, 2. oktobra, z novo sezono svojih diskusijskih in debatnih kulturnih večerov. Prvi gost novega niza srečanj bo dr. Ferruccio Klavara s čedajškega SLORI-ja, ki bo govoril na temo: Od mita združenja k resnični enotnosti Slovencev. Začetek ob 20.30.

prvošolčkov, v prvem razredu nižjih srednjih šol pa 178 dijakov. Število slovenskih otrok v primerjavi z lanskim letom upada. Poleg tega biološko zaskrbljivega pojava pesti slovensko šolo še vrsta drugih problemov. Nekateri so povezani z majhnim številom učencev oziroma dijakov, drugi pa so izrazito upravnega značaja. Gre za pojav združevanja ravnateljstev, za zapiranje in združevanje nekaterih šol ter za ureditev službenih mest učiteljev in profesorjev. Pozitivno pa je, da so na državnem učiteljskem Slomšek v Trstu odprli novo pedagoško smer in da je na nekaterih šolah opaziti letos lepo število prvošolčkov, kar daje upati, da bo slovenska šola uspešno napredovala.

Vsem, ki so letos začeli novo šolsko leto, voščimo, da bi bilo srečno in uspešno!

ZBOR »MILAN PERTOT« PEL MOZARTA

Pevski zbor »Milan Pertot« iz Barkovelj prerašča krajevne pevske razmere in stopa v prostor, v katerem delujejo ambicioznejše in kvalitetnejše pevske skupine. To smemo trditi ob novici, da je ta zbor sredi septembra nastopil v Piranu, kjer je sodeloval z mešanim zborom Obala, ki je s solisti: sopranistko Karmen Palajsa, mezosopranistko Evo Novšak-Houško, tenoristom Brankom Robinšakom in basistom Markom Bajugom ter komornim orkestrom RTV Ljubljana izvedel Mozartovo Mašo v C-duru K V 317, imenovano »Krönungsmesse«. Zbor je vodil dirigent Mirko Slosar.

Slovenska skupnost se predstavlja na občinskih volitvah v Miljah

Edina slovenska stranka se tokrat prvič predstavlja na občinskih volitvah v Miljah s samostojno listo. Do te, rekli bi, zgodovinske odločitve je prišlo, ker ni bilo mogoče najti zadovoljive rešitve skupno z domačim slovenskim društvom in predvsem z listo Frausin. Doslej je namreč Ssk podpirala neodvisnega kandidata slovenskega društva v Miljah, ki je nastopal na listi Frausin.

Slovenska skupnost je že pred dobrim mesecem navezala stike tako z listo

Frausin oz. KPI, kot z zelenimi. Zahtevala je, da v skupni program pride jasno do izraza zaščita slovenske manjšine in da se predstavniki liste obvežejo, da podprejo kandidata Ssk, sekcijkega tajnika Danila Šavrona. Do tega žal ni prišlo, saj KPI ni hotela sprejeti nobene obveze, zeleni pa niso kazali prevelikega navdušenja za sestavo programa, naklonjenega naši skupnosti, ker so se verjetno bali, da bi s tem izgubili italijanske glasove.

Pokrajinsko tajništvo Ssk je, potem ko je zaslialo mnenje krajevne sekcije, sklenilo, da predstavi svojo listo. S tem se nudi možnost vsem dosedanjim in predvsem novim volivcem, da oddajo svoj glas kandidatom, ki bodo gotovo odločno zagovarjali interese vseh občanov. Nosilca liste sta sekcijski tajnik Danilo Šavron in Fedor Žigon, ki je nastopal na listi Frausin. Poleg njiju nastopa še cela vrsta domačinov, kot tudi ugledni pokrajinski predstavniki slovenske stranke.

KANDIDATNA LISTA

1. SAVRON DANILO
2. ZIGON FEDOR
3. COROSSEZ MIRO
4. CREVATIN RAIMONDO
5. KOREN ZVEZDA
6. PRASEL MARIA
7. PRUCAR por. GRISANI MARIJA
8. SVAB ANA IVICA
9. VATOVEC MARIO
10. VIOLA MARIO
11. BRECELJ MARIJAN
12. DOLHAR RAFKO
13. GERDOL PETER
14. GIORGI ALBINO
15. HERVAT BRUNO
16. JEVNIKAR IVO
17. KRALJ BOGDAN
18. OPPELLI MIRO
19. TERCON ANTEK
20. ZAHAR STEVO
21. ZERIAL EDVARD
22. ZERJAL IVAN

—o—

PRIJETNA NEDELJA V GROČANI

Mirna in odmaknjena, pretežno kmečka vas Gročana na koncu »krasnega polja« ob vznožju Kokoši je v nedeljo, 24. t.m., priklicala na tisoče obiskovalcev. Domačini so pripravili 2. razstavo in sejem značilnih kmetijskih pridelkov našega Krasa, možen je bil sprehod preko odprte meje, sredi vasi pa se je zvrstil še kulturni spored. Ni manjkalo seveda glasbe za ples, hrane in pijače, posebna privlačnost praznika pa je bila angažiranost in organiziranost vse skupnosti, zlasti pa domačnost. Obiskovalci so lahko stopili v kmetije in med domače živali, ogledali so si panje, hleve, kmetijske stroje in pridelke.

NAŠE SOŽALJE

Ob prezgodnji smrti zdravnika Sava Spacala izrekamo vdovi, otrokom, staršem in ostalim sorodnikom globoko občuteno sožalje.

Novi list

SLOVENSKA USTAVA IN NARODNE MANJŠINE

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je uradno zaprosilo predsednika slovenske ustavne komisije, predsednika skupščine SRS Mirana Potrča, naj komisija preuči možnost, da bi prenovljena slovenska ustava podrobneje spregovorila tudi o skrbi Slovenije za lastne manjšine. To je sicer omenjeno v že obstoječem členu 2, vendar je po mnenju Ssk primerno, da se načelo v sledečem ustavnem besedilu razvije v posebnem členu. Ta naj bi podčrtal, naj Slovenija skrbi za zagotovitev pravnega varstva slovenskim narodnim skupnostim v zamejstvu v Italiji, Avstriji in na Madžarskem, pospešuje njihov kulturni in vsestranski razvoj, podpira njihovo sodelovanje z matičnim narodom in omogoča enakopravno vključevanje v skupni slovenski kulturni prostor.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE ABONMA 1989-90

Friedrich Schiller: SPLETKE IN LJUBEZEN, Marij Čuk: LEPO JE V NAŠI DOMOVINI BITI, Tennessee Williams: TETO VIRANA ROŽA, Ivan Cankar: JAKOB RUDA, Natalie Ginzburg: INTERVJU, Paul Claudel: MARIJINO OZNANJE, NJE (MGL Ljubljana), Dušan Jovanovič: ZID, JEZERO (Drama SNG Ljubljana).

Dosedanji abonenti lahko obnovijo abonma do sobote, 30. t.m., od 10. do 14. ure po tel. 734265, pri blagajni Kulturnega doma, Ul. Petronio 4.

Vpisovanje novih abonentov od 2. oktobra dalje.

NAJBOLJE UREJEN MEJNI PREHOD

Mejni prehod pri Fernetičih je najbolje urejen med vsemi 31 mejnimi prehodi Jugoslavije z Italijo in Avstrijo. Tako je ocenila komisija radia Koper in radia Maribor, ki je v sodelovanju s Turistično zvezo Slovenije pregledala mejne prehode, preko katerih je lani šlo 67 milijonov potnikov. Komisija je ocenjevala splošni videz, čistočo, prometne table, cestišča, informacijsko službo, trgovinsko in turistično ponudbo, sanitarije in bencinski servis. Drugo mesto je pripadlo mejnemu prehodu Krvavi potok pri Kozini, tretje pa Škofijam. Kot vidimo, so vsi trije nagrajeni mejni prehodi na meji Tržaške pokrajine.

Zborovanje o škofu Margottiju

Inštitut za družbeno in versko zgodovino, ki deluje že nekaj let v Gorici, je v petek, 22. t.m., priredil zgodovinski simpozij, posvečen liku goriškega nadškofa Carla Margottija. Zasedal je stolico goriškega nadškofa od leta 1934 do leta 1951, ko je umrl. Gre za zelo kompleksno osebnost, ki je neločljivo vezana na zgodovino naših krajev, še posebej ob politiki raznarodovanja v času fašizma. Zaradi tega številni zgodovinarji enačijo Margottija z likom cerkvene osebnosti, ki je dejansko izvajala na cerkvenem polju raznarodovalno politiko fašizma.

O njegovem življenju in delovanju je spregovoril duhovnik Giuseppe Dal Pozzo. Podrobno je opisal njegovo duhovniško pot in še posebej vlogo, ki jo je imel v Komisiji za vzhodne Cerkve in kot upravitelj apostolskega vikariata v Carigradu, ko je malo kasneje postal apostolski delegat za Grčijo.

Drugi predavatelj na simpoziju je bil duhovnik, profesor Luigi Tavano, ki je predstavil različne pristope zgodovinarjev do tega škofovskega lika. Opozoril je na težave pri analizi zgodovinskih virov in še na nekatera doslej nerešena vprašanja. V svojem prikazu je prof. Tavano posebej omenil pisanje goriškega duhovnika in zgodovinarja dr. Rudolfa Klinca ter prof. Iva Juvančiča, ki so Margottijev lik obravnavali s slovenskega zornega kota. Ugotavljal pa je tudi težave, ki jih imajo zgodovinarji pri zbiranju arhivskih virov, saj je bilo veliko dokumentov uničenih, Vatikanški arhivi so dostopni samo do leta 1921, nekaj dokumentov pa so ob zasedbi Gorice odnesli partizani. Tavano se je tako med drugim vprašal, kje so Margottijevi dnevnik in spomini.

Ob koncu predavanja je bilo torej jasno, da bodo raziskave o liku enajstega goriškega nadškofa morale odkriti še marsikatero nejasnost ali skrivnost in da bo to delo nujno trajalo še dolgo časa.

GORIŠKA KNJIŽNICA O FRANCOSKI REVOLUCIJI

V novogoriški knjižnici »Franceta Bevk« je do 30. septembra na ogled razstava del in dokumentov, ki spominjajo na francosko revolucijo, katere 200-letnico obhajamo letos. Razstavo je pripravila Narodna in študijska knjižnica v Ljubljani. Na razstavi je več primerkov francoskih del, ki obravnavajo francosko revolucijo oziroma tedanje izide nekaterih vidnih raziskovalcev in znanstvenikov ter dokumente, ki pričajo o odmevih prelomnega dogajanja v Franciji leta 1789 na slovenskih tleh.

2 MILIJARDI V PORDENON

Loterija, ki je povezana s 50. veliko nagrado na konjskih dirkah v Meranu, je prinesla glavni dobiček v deželo Furlanijo-Julijsko krajino. Zmagovita srečka s številko **AL 60.646** je bila prodana v prodajalni sredi Pordenona. Dobitnik, ki ga do tega trenutka še niso našli, bo prejel 2 milijardi lir. Ena izmed srečk z nagrado v višini 100 milijonov lir je bila prodana v Trstu.

Koncert zbora »Consortium Musicum« v Gorici

Ljubljanski pevski zbor »Consortium Musicum«, ki ga vodi znani glasbenik in duhovnik dr. Mirko Cuderman, je v nedeljo, 24. t.m., nastopil v goriški stolnici. Predstavil se je številnemu občinstvu z zelo bogatim in zanimivim izborom duhovnih pesmi. Skoraj šestdesetčlanski zbor je zelo homogeno izvajal program in poustvaril edinstvene občutke ob prepletanju glasov in glasbenih motivov. Potrdil je, da je res ena pomembnejših slovenskih pevskih skupin. V petek, 22. t.m., je v Kanalu v okviru Kogojevih dnevo nastopil z Očenaši in uglasbenimi »Ave Marijami« raznih svetovnih in slovenskih skladateljev. Zbor »Consortium Musicum« torej potrjuje svoj sloves, ki si ga je pridobil doma in z nastopi po Evropi. Letos so mu podelili Župančičevo nagrado mesta Ljubljane,

pred nekaj tedni je sodeloval pri enote-denskem glasbenem sporedu v mestu Todi v Italiji, pripravlja pa se na koncertno izvedbo opere našega tržaškega skladatelja Ubalda Vrabca »Punt«, ki je napovedana za začetek novembra v Gorici.

—o—

KONCERT DIMITRIJA REJCA

Orglar Dimitrij Rejc, ki je tudi profesor tega instrumenta pri glasbeni šoli »Emil Komel« v Gorici, je pred dnevi koncertiral v cerkvi v Sempasu. Nastopil je z bogatim izborom skladb, saj je izvajal Bergerja, skladbe Benedetta Marcella, Mendelshona Bartholdya, tržaškega skladatelja Giulia Viozzija, Rheinbergerja in Petra Ebna. Ta koncert bo ponovil v soboto, 30. septembra ob 19.30 v cerkvi v Kanalu.

Boj proti mamilom in inflaciji v Italiji

Poslanska zbornica je začela z razpravo o omejitvi hitrosti na cestah. Minister Prandini pa ima že pripravljeno besedilo novega odloka, ki naj bi uvedlo različne omejitve na podlagi velikosti avtomobilov. V senatu pa je na dnevnem redu razprava o boju proti širjenju mamil. Pogledi političnih sil so glede tega vprašanja precej narazen. Stališče socialistov je ponovil glasnik Intini. Izjavil je, da uživanja mamil ne moremo šteti za izraz osebne svobode. Polemiziral je s komunisti in jim očital, da se zavzemajo za individualne pravice na povsem zgrešenem področju. V petek, 29. t.m., bo zasedala vlada, ki bo razpravljala o gospodarskem manevru. Zadnji podatki medtem kažejo, da se je septembra nekoliko ublažila inflacija. Porast življenjskih stroškov je znašal povprečno od 0,4 do 0,5 odstotka. To bi letno prinašalo inflacijsko stopnjo v višini šestih odstotkov in šestih desetink.

Zveza industrijcev in sindikati so začeli s pogajanjem za zmanjšanje pritiska raznih davčnih ukrepov.

Napoveduje se nova amnestija. Pravo-sodni minister Vassalli je napovedal pred-

sedniku republike Cossigi, da bo za Božič nujna amnestija za dejanja, za katera so predvidene kazni do štirih let zapor. Ukrep naj bi olajšal delo sodnikov ob uveljavitvi novega zakonika o kazenskem postopku.

—o—

USPEH SVOBODNJAKOV TUDI V INNSBRUCKU

Na občinskih volitvah v Innsbrucku so zmagali liberalci in zeleni, poraz pa sta doživeli obe največji avstrijski stranki, Ljudska stranka ter socialisti. Ljudska stranka je sicer ohranila relativno večino, vendar je izgubila več kot 6 odstotkov glasov in eno izmed 17 mest v občinskem svetu. Še občutnejše so nazadovali socialisti, ki so izgubili dva svetovalca. Velik uspeh so zabeležili liberalci, čeprav je bil pričakovan: v petih letih so od prejšnjih 2,6 odstotka glasov poskočili na preko 13 odstotkov. Tako so prvič vstopili v občinski svet v Innsbrucku, v katerega so izvolili kar 5 svetovalcev. Zeleni, ki so se predstavili prvič, so dobili več kot 4 odstotke glasov in so izvolili v svet enega predstavnika.

Priprave na občni zdor MMS

V Washingtonu se nadaljujejo pripravljalne seje za letni zbor Mednarodnega denarnega sklada in Svetovne banke. Veliko pozornost posvečajo predvsem položaju v Vzhodni Evropi, zadolženim državam na Bližnjem Vzhodu, v Latinski Ameriki in Afriki, a tudi vprašanjem samega načina delovanja Mednarodnega denarnega sklada. Njegov predsednik je predlagal podvojitev glavnice v obdobju petih let, in sicer od sedanjih 120 milijard dolarjev na 240 milijard dolarjev. Vsaka izmed 152 držav članic prispeva v skupni sklad v razmerju s svojo gospodarsko močjo. Spreminjanje sklada bi zato tudi preuredilo vpliv posameznih držav v njem. Združene države, ki imajo 19,14 odstotka glasov, bi sicer

še vedno ostale na prvem mestu, vendar bi prišla na drugo mesto Japonska, nazadovali bi Velika Britanija in Saudska Arabija in podobno. Zato so pogledi na predlog zelo različni.

Italija je podprla predlog o podvojitvi razpoložljivih sredstev, da bi Sklad dobil še pomembnejšo vlogo v mednarodnem gospodarstvu. Zakladni minister Carli je o tem spregovoril na zasedanju stalnega odbora Mednarodnega denarnega sklada. Zavzel se je še za posebno pomoč Poljski in Madžarski in za nova posojila državam v razvoju. Breme teh posojil pa ne sme pasti, je še dejal, le na države-upnice. Glede Italije je omenil le nujno zmanjšanje javnega primanjkljaja.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nemška izdaja slovenskih koroških letopisov 1986-1988

Pričevanja o etnični identiteti na dvojezičnem jezikovnem prostoru si vedno zavestneje utirajo pot v programe vseh treh poglavitnih slovenskih koroških založb: Mohorjeve družbe, založbe Drava in založbe Wieser v Celovcu. K najvažnejšim prizadevanjem vseh treh omenjenih založb sodi tudi obveščanje nemške javnosti o položaju slovenskega naroda, o političnih, družbenih in kulturnih dejavnikih v današnji Sloveniji, v zamejstvu in zdomstvu.

Že leta 1985 se je celovška založba Drava odločila, da bo najzanimivejša spoznanja s področja slovenske etnične identifikacije vsako leto v strnjeni obliki posredovala širši neslovenski javnosti tudi v posebnih v nemškem jeziku natisnjenih letopisih.

Rezultat tega pozitivnega prizadevanja je bil prvi letopisni zbornik, ki je izšel leta 1985 s prispevki nekdanjega avstrijskega kanclerja Kreiskega, slovenskega politika Mitje Ribičiča ter številnih znanstvenikov in publicistov o problematiki zaščite narodnih manjšin, o slovenskem šolstvu na Koroškem ter drugih manjšinskih vprašanjih.

Nedavno je v Celovcu izšel novi slovenski manjšinski letopis v nemškem jeziku. Pod naslovom »Slowenische Jahrbücher 1986-1988« (Slovenski letopisi 1986-1988) nudi obilico tehtnega branja izpod peres znanih strokovnjakov, ki se ukvarjajo z aktualnimi vprašanji dvojezičnosti, etničnih izkušenj na dvojezičnih ozemljih ter povezovalnih razmerij v književnostih narodov, ki živijo na skupnih geografskih prostorih pomešano med seboj ali pa ločeno kot sosedje na razmeroma majhnih in etnično in kulturno zato tembolj občutljivih področjih.

Primerjalni jezikoslovec in literarni zgodovinar Johann Strutz, ki poučuje na celovški univerzi, je avtor tehtne razprave o takomenovanih interferencah — to je prepletih — med novejšo slovensko in nemško književnostjo v Avstriji. Strutz pojmuje problematiko avstrijske literature interkulturno, to je kot dialektični pre-

plet nemške avstrijske in avstrijske slovenske in hrvaške literature. Vprašanja, ki so do zdaj v literarni znanosti veljala za več ali manj obrobna, pridobivajo na specifičnem pomenu. Strutzova razprava je važna tudi zato, ker Hofmannsthalovo definicijo iz leta 1917 o skeptičnem, vase zazrtem svetu avstrijske književnosti, ki se loči od severnonemške »pruske« literarne mentalitete, dopolnjuje in razširja z analizo literature avstrijskih narodnih manjšin. Za Strutza je slovenska književnost v Avstriji pomembna zato, ker pospešuje korekturo prevelike nemško-avstrijske samozagledanosti vase. Strutz omenja nekatere najznačilnejše slovenske koroške pisatelje, na primer Lipuša, in jih istočasno sooča s svetom vodilnih nemško pišočih avstrijskih književnikov, na primer Handkeja. Zanimivo je, da so ti slovenski literarni utrip v jedru srednjeevropskega kulturnega prostora zavestno integrirali v svoj literarni svet, ki postaja pri Handkeju, a tudi pri nekaterih drugih pomembnih nemško pišočih avstrijskih avtorjih, vedno bolj komparativen, primerjalni in povezovalni, nekaj dejanski duhovni most med nemškim kulturnim in jezikovnim prostorom in ne-nemškim srednjeevropskim področjem.

Nič manj važen ni prispevek celovškega slavista in univerzitetnega docenta Gera Fischerja o večsmernosti dvojezičnih jezikovnih prostorov in dvo- ali večjezičnosti kot delu narodne identitete. Problem identitete pojmuje Fischer dialektično, kot proces socializacije, ki vpliva v kompleksu zgodovinskega razvoja na človekovo individualno in kolektivno zavest o narodni identiteti. Danes mora tako večina kot tudi manjšina sprejeti interferenco, to je preplet različnih kulturnih in jezikovnih norm na določenem področju, kot nekaj bistvenega. Večjezičnost, ki upošteva suverene narodne danosti takó pri večini kot pri manjšini in vseeno interferenčno raste v novo odprto družbo širših komunikacijskih možnosti, ni utopijska, temveč problem nove zrele zavesti in postopne humanizacije različnih narodov in kultur.

S podobnimi problemi se ukvarjajo v novem slovenskem letopisu založbe Drava tudi nekateri drugi avtorji. Erik Prunč z univerze v Gradcu razpravlja o »večjezičnosti otrok v enojezičnem okolju«, ljubljanski univerzitetni profesor Matjaž Kmecl razmišlja o problemu meje v umetnosti, medtem ko celovški univerzitetni profesor in slavist Gernhard Neweklowsky poroča o slovenskih elementih v koroških nemških narečjih.

Objavljena je tudi razprava dunajskega psihiatra in nevrologa Erwina Ringla o značilnostih »koroške duše«, ki jo je mogoče za drag denar kupiti tudi v posebni bibliofilski knjigi celovške Mohorjeve založbe. Nekateri avtorji se dotikajo aktualnih manjšinskih političnih vprašanj ali pa poročajo o dvojezičnih življenjskih usodah. Susanne Dermutz in Marija Jurič sta avtorici razprave o ženskih manjšinskih vprašanjih. Manfred Moser nas vodi na Opčine in na Repentabor pri Trstu na manjšinsko in slovensko-italijansko dvojezično ozemlje.

Nova izdaja »slovenskih letopisov za leta 1986-1988« je vsekakor pomembno založniško dejanje. Zbornik, ki so ga uredili Valentin Sima, Vladimir Wakounig in Peter Wieser, obsega 255 strani in je koristno informativno berilo za vsakogar, ki se neče zadovoljiti z lastno samozadostnostjo.

Lev Detela

—o—

ZBORNİK PASTORALNEGA OBČNEGA ZBORA LJUBLJANSKE NADŠKOFIJE

Na nadškofijskem ordinariatu v Ljubljani so prejšnji teden predstavili Zbornik pastoralnega občnega zbora, ki ga je ljubljanska nadškofija organizirala lansko leto. Uradna predstavitev je potrdila, da je bil to pomemben dogodek v slovenski Cerkvi. Tako je že mogoče trditi, da rojeva prve sadove. Tiskovno konferenco je vodil glavni urednik Družine dr. Drago Klemenčič. Pripravo in potek občnega zbora je temeljito predstavil kanonik Rafko Lešnik. Sledila je vsebinska predstavitev Zbornika.

Prof. Anton Stres je obrazložil in utemeljil sklepe in okvir ter potek dela pastoralnega občnega zbora v Ljubljani. Kot zadnji je spregovoril še predsednik odbora za izvajanje sklepov pastoralnega občnega zbora ljubljanske nadškofije, Janez Gril. Povedal je, kako lahko sklepi, ki so jih bili sprejeli, vplivajo na pastoralno prenovu v slovenski Cerkvi. Omenil je tudi nekatere stvarne sadove tega dela, ki se kažejo bodisi v mariborski kot v koprski škofiji.

Ljubljanski nadškof in slovenski metropolit, monsignor Alojzij Šuštar pa je tudi sam kratko poudaril pomen Zbornika in sklepov pastoralnega občnega zbora.

DEVINSKA GLASBENA NAGRADA

Na letošnjem mednarodnem glasbenem natečaju »Devinski grad« je zmagal Novozelandčan Andrew Malcolm. Prireditelj, ki je stopila v svoje drugo leto, je bila tokrat posvečena oboi. Na drugo mesto sta se uvrstila Anglež Nicholas Daniel in Zahodni Nemec Christian Hommel. Mlademu Francozu Jacquesu Tysu so podelili nagrado za najboljšo interpretacijo koncerta tržaškega skladatelja Giulia Viozzija.

Štatenberško pisateljsko srečanje

Pred kratkim so se slovenski pisatelji zbrali v prijaznem planinskem domu na Pohorju, da bi se pogovorili o literaturi, ki je nastajala in še nastaja v osemdesetih letih ter o alternativnem založništvu, ki si je v omenjenem obdobju priborilo domovinsko pravico tudi na Slovenskem. Prva značilnost pisateljskega srečanja Štatenberg — tako se imenuje po graščini, v kateri so bila vsa dosedanja srečanja — je bila številna abstenenca. Pogovorov so se udeležili predvsem mladi in najmlajši slovenski književniki, ostali, kot je povedal Peter Božič, naj bi romali v Vilenico, kar seveda ne ustreza resnici. Tudi tisti, ki redno prihajajo na srečanje v Vilenico, so v manjšini. Večina slovenskih pisateljev ostaja doma in se javnih srečanj ne udeležuje.

Na letošnjem štatenberškem srečanju so Tomo Virk, Igor Zabel, Matej Bogataj in Tomaž Toporišič spregovorili o literaturi v osemdesetih letih. Iz razumljivih razlogov so svoj interes

naklonili predvsem svojim vrstnikom in njihovi modelom. V razpravi, ki so jo referenti zbudili, so skušali nekateri starejši udeleženci uveljaviti svoje videnje tega obdobja, ampak njihovega glasu ni bilo slišati. Kaže, da so tudi pisatelji postali gluhi za tuje argumente. Politična diferenciacija, ki je v nekaterih jugoslovanskih republikah tako priljubljena, je očitno nalezljiva.

Konstruktivnejša je bila debata o alternativnem založništvu, saj so se domala vsi udeleženci, mladi in stari, strinjali, da se alternativno založništvo žal pri nas zaenkrat še ni uveljavilo, da nima svoje fiziognomije, skratka da še ni postalo konkurenčno uradnim založbam, ki čedalje manj skrbijo za slovensko književnost.

Navzlic kritičnim pripombam pa je Štatenberško srečanje vendarle dalo nekaj rezultatov, ki bi bili še večji, če bi udeleženci manj govorili in več poslušali.

Zarko Petan

Stipe Šuvar v Pulju

Z množičnim zborovanjem v Pulju so se v sosednji Istri spomnili 45-letnice ustanovitve 43. istrske partizanske divizije. Slavnostni govornik je bil član predsedstva Socialistične federativne republike Jugoslavije, dr. Stipe Šuvar. Pred preživelimi borci, prebivalci Pulja in pred mnogimi gosti iz vseh krajev Jugoslavije je govornik poudaril, da je imela ustanovitev te partizanske divizije večji in širši pomen. Poudarjeno je bilo predvsem dejstvo, da se je ljudstvo Istre množično priključilo boju za osvoboditev od fašizma, a da je hkrati pokazalo, kako hoče svojo svobodo doseči v okviru boja vseh narodov nove Jugoslavije. To velja za vse ozemlje, ki je ob koncu prve svetovne vojne po krivici pripadlo Italiji. Istra, Slovensko Primorje, Reka, Cres, Lošinj, Zadar, Lastovo in Palagruža, kraji, otoki in mesta, ki so po prvi svetovni vojni pripadli Italiji, so in bodo za vedno ostali v mejah Jugoslavije, je na glasil dr. Šuvar. V svojih izjavah je govornik nato obširno govoril o kulturi in zgodovini Istre ter med drugim omenil pisatelje, pesnike in ljudi, ki imajo velike zasluge za razvoj kulture in omike na ozemlju Istre. Med drugimi je govornik omenil pisatelja Fulvia Tomizzo. Na koncu je poudaril, da je treba v največji meri skrbeti za zaščito in razvoj kulture in jezika italijanske narodne skupnosti.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Sodobno kmetijstvo

Predpogoj za dobro vino je pravilno kletarjenje. Pravilno kletari, kdor skrbi za čisto posodo, pravilno žveplanje in pravočasno pretakanje vina.

Pri negovanju lesenih sodov moramo biti marljivi. Izpraznjen sod takoj dobro operemo z vodo, osušimo in žveplamo z eno žveplenico na hektoliter. Žveplanje prazne posode ponavljamo vsake tri mesece. Kakovost lesenega sode preizkusimo z gorečo svečo, ki v zdravem sodu ne ugasne. Zdrav sod ima tudi vonj po vinu. Takšnega pred trgatvijo napolnimo z vodo, da ga zamočimo, osvežimo in odvzamemo ostanke oksidirane žveplene kisline, ki se čez leto v njem nakopičijo. Vodo po dveh dneh zamenjamo s svežo, potem jo iztočimo, tako da je sod pripravljen za natakanje mošta, pred tem ga primerno žveplamo.

Čas trgatve

Septembra grozdje zori, grozdne jagode se mehčajo. S fizikalno in kemično analizo ugotavljamo, da količina sladkorja v grozdni jagodi narašča, kislina pa se zmanjšuje. Čas za trgatve nastopi, ko sta ti dve sestavini grozdnega soka v najustreznejšem razmerju. Za trgatve zadostuje, če sok vsebuje 18 do 20 odstotkov sladkorja. Največja količina kislin je ob trgatvi 8 do 10 g na liter.

V južnem primorskem vinorodnem območju obstaja nevarnost, da se količina

Kako pravilno kletarimo

zmanjša pod optimalno vrednost obstoja pri poznih sortah.

Med zorenjem grozdja moramo spremljati spremembo količine kislin. Iz mošta s premajhno količino kisline dobimo topa, neharmonična, ubita vina. Za kakovost vina je pomembno spravilo grozdja iz vinograda v predelovalnico. Pri prevozu na prikolicah je plast grozdja lahko največ 50 cm, mora pa biti prekrito s plastiko ali cerado. Idealen čas od trgiranja grozdja do spravilne v klet je dve uri. Dobro je, da gre grozdje še isti dan v predelavo, ki mora biti kakovostna.

Grozdje rdečih sort pecljamo, kar za bele sorte ni obvezno, če je predelava dovolj hitra. Kakovostne stiskalnice delajo pri nizkem tlaku in dajo mošte z malo primesi trdnih delcev, kar je pomembno pri letnikih, z nagnitim grozdom.

Kako, kdaj in koliko žveplamo mošt?

Najbolj preprosto je žveplanje z žveplenicami, žvepljenimi trakovi. Žveplanje je odločilen enološki poseg, ki vpliva na kakovost vina. Žveplena kislina preprečuje oksidacijo mošta in pozneje vina, deluje pa selektivno na mikroorganizme v moštu, deluje zaviralno na bakterije in neželene divje vinske kvasovke.

Prave vinske kvasovke na srečo preneajo več žveplaste kisline.

dalje na 8. strani ■

Ob 50-letnici Bohinjskega tedna

Dr. J. Kržišnik 3

Tudi Masaryk ni našel in ni mogel najti za narodno idejo in narodnost druge duhovne osnove, kakor prav zapoved ljubezni do bližnjega. Tako pojmovana narodnost, ki oslanja vse narodno in narodno-obrambno delo na npravstveno verski temelj, izpričuje članu naroda, da izpolnjuje le svojo dolžnost, če dela z vsemi svojimi silami za duhovno, moralno, kulturno ali gospodarsko blaginjo naroda. Kdor tako razume in ureja svoj odnos do naroda, ga bo smatral za veliko družino, v kateri morata vladati pravičnost in ljubezen. Ob takem pojmovanju spoznamo, kakšne daljnosežne moralne, socialne in kulturne posledice more imeti na vesti osnovana narodna vzgoja. Resnično narodno vestni in-dustrijec, trgovec, obrtnik bo v tem primeru izpolnjeval zapovedi krščanske morale do slovenske delovne sile vsaj iz narodnega nagiba, če se mu ne zdijo moralna načela krščanstva že sama po sebi obvezna in prepričevalna. Prav isto velja za kulturno področje; resnično naroden človek ne bo strpel, če vidi svojega sonarodnjaka v kulturni zaostalosti in bo navel vse sile za kulturni dvig svojega naroda. Tudi svoj odnos do drugega spola bo vesten naroden človek uredil tako, kakor godi narodni koristi. Onečašanje žene in zlasti

rušenje družin smrtno nevarno izpodkopa-jeta narodno srečo in moč majhnega naroda. Prav tako bo resnično narodno vesten človek prepričan borec proti praksi in načelom svobodne ljubezni in bele kuge, ki povzroča neizogiben konec majhnega naroda. Ob razvijanju teh misli pridemo dosledno do prepričanja, da se načela življenjsko preizkušene krščanske morale krijejo v gospodarsko socialnem, kulturnem in moralnem pogledu z narodno moralno in narodnimi interesi. Prav na tem torišču lahko izpolnjuje zlasti Cerkev iz narodnoobrambnih vidikov pomembno in uspešno svoje poslanstvo.

Druga pomembna naloga duhovne narodne obrambe je vzgoja narodne vesti, narodnega ponosa in zanosu. Narodna zavest ne pomeni le občutka, da si član določenega narodnega občestva, marveč obsega zlasti doživljanje zgodovine svojega naroda, poznanje in sodoživljanje narodne kulture, zraščeno z lepoto narodne grude in danes zlasti spoznanje pomena in vloge narodnega ozemlja, ki narodu izpričuje, kakšno je njegovo politično in zgodovinsko poslanstvo. Na tako razumevani narodni zavesti se gradi nezlomljiva politična zavest naroda, ki mu vedno stavlja pred oči njegove jasne politične cilje. V to

spoznanje se mora vključiti tudi temeljito poznavanje zgodovine in političnih tendenc sosednih narodov, ki bo v nas vedno znova krepilo borbena in obrambno zavest. Le na vseh teh temeljih lahko vzraste krepka narodna zavest, močan narodni ponos in življenjski narodni zanos, ker se narod zaveda, da mu posest narodnega ozemlja nalaga posebno zgodovinsko nalogo, ki jo mora trajno in stalno vršiti v lastno blaginjo in v korist zdravega kulturnega sožitja med narodi in državami. Malokateri narod pa je gospodar tako lepega in geografskopolično tako izredno in usodno pomembnega ozemlja kakor naš. Posest takega ozemlja nalaga njegovemu gospodarju tudi posebne in težke dolžnosti. Narod, ki poseduje tako prehodno in prodorno ozemlje kakor naš, mora biti moralno, duhovno, kulturno in politično zrelejši, kakor so vsi njegovi sosedji in mora biti tudi vedno pripravljen na najtežje boje in preizkušnje. Zato upravičeno zaživimo v močnem narodnem zanosu, ker smo gospodarji tako lepe in v geografskopoličnem ter mednarodnoprometnem pogledu tako pomembne zemlje. Vsak posameznik mora imeti nekaj samobitnega, kar mu trajno daje življenjskega moralnega poguma, da ne doživi brodoloma in ne konča v brezbrizni resignaciji, v črnoglednosti ali celo v obupu. Prav tako mora imeti vsak narod, posebno majhen narod na tako izpostavljenem ozemlju kakor slovenski, krepko in čisto samobitnost, »tiho kamrico«, kakor jo je tako lepo imenoval Can-

Mladi slovenski verniki v Stični

»Jaz sem pot, resnica in življenje«. To je bilo v soboto, 23. t.m., geslo vseslovenskega srečanja verne mladine v Stični. Zbralo se je nad 3.000 srednješolcev, študentov in njihovih že zaposlenih vrstnikov iz vseh krajev Slovenije, le zamejstvo je bilo tokrat skoraj odsotno.

Srečanje se je začelo v opatijski cerkvi. Letošnji gost slovenske mladine je bil

ZA VARSTVO ČLOVEKOVIH PRAVIC IN TEMELJNIH SVOBOŠČIN

Obtožnica proti Azemu Vllasiju in ostalim kosovskim predstavnikom je pravi primer političnega procesa, pri katerem nosilci politične moči in oblasti grobo zlorabljajo kazensko pravo in sodstvo za doseganje svojih političnih ciljev in za obračunavanje s političnimi nasprotniki. Tako je rečeno v izjavi Sveta za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin pri Socialistični zvezi delovnega ljudstva Slovenije. Svet predlaga zveznemu predsedstvu, naj poseže proti procesu ali pa naj pomilosti obtožence, da tako reši čast in ugled Jugoslavije.

Svet za varstvo človekovih pravic se v drugi izjavi zavzema za reformo kazenskega zakona v členih, ki represivno obravnavajo nekatere vidike človekovih pravic.

V tretji izjavi pa Svet podpira slovenske ustavne spremembe in ugotavlja, da je ustavna komisija osvojila večino njegovih predlogov.

glavni predstojnik salezijancev msgr. Viganò. Organizacijo pa je vodil novi škofijski asistent za študente dr. Borut Košir iz Ljubljane. Sledilo je delo v 40 skupinah, ki so štele okoli 50 članov. Z animatorji, laiki, so razpravljale o geslu srečanja. Na izbiro so bili animatorji s štirih področij: družbeni delavci, umetniki, pričevalci in zakonci.

Na prostranem dvorišču stiškega samostana je bila popoldne še zelo lepo oblikovana maša. Somaševanje škofov in duhovnikov je vodil slovenski metropolit dr. Šuštar. Poudaril je, da je srečanje v Stični v tesni zvezi s svetovnim srečanjem mladih, ki je bilo letos pri Sv. Jakobu v Komposteli in ki se ga je udeležil tudi papež, pomeni pa tudi svojsko slovensko mladinsko pobudo in priljubljenost za versko poglavitost posameznikov in skupin.

—o—

PRAVE JESENI ŠE NI

V soboto, 23. t.m. pred zoro, točno ob 3. in 20. minut, se je po astronomskih merilih uradno začela jesen. Praktično pa vstopa v ta letni čas nikakor še ne čutimo, saj se nadaljuje vreme, značilno za pozni poletni čas. Te težnje se bodo nadaljevale vse do prvih oktobrskih dni, ker nam vremenslovci napovedujejo za ves ta teden pretežno lepo vreme.

Preteklo soboto se je končala tudi poletna legalna ura. Ob treh zjutraj, v nedeljo, je spet začela veljati sončna ura: kavalce smo morali pomakniti za 60 minut nazaj. S tem smo pridobili uro,

ZAGREBSKI JESENSKI VELESEJEM

V Zagrebu se je končal mednarodni jesenski velesejem. Sodelovalo je 3.300 razstavljalcev iz 77 držav. Iz Jugoslavije je bilo 2.120 razstavljalcev. Velesejemске просторе je v tednu dni obiskalo nad pol milijona ljudi. Tiskovna agencija Tanjug v tej zvezi poudarja, da je tudi na tem velesejmu prišla do izraza potreba, da naredi jugoslovanska industrija odločen korak na poti k večji učinkovitosti in storilnosti in k proizvodnji, usmerjeni po potrebi tržišča.

PAPEŽ JE BIL V TOSCANI

S slovesno mašo, darovano na trgu pred stolnico v Pisi, je papež Janez Pavel II. v nedeljo, 24. t.m., končal svoj šesti pastoralni obisk v Toscani. V svojem nagovoru na vernike, ki so se udeležili slovesne maše v velikem številu, je papež med drugim dejal, da se kristjani ne smejo zapirati vase, temveč se morajo odpreti svetu, četudi je del tega sveta neveren. Papež Janez Pavel II. je obiskal univerzo v Pisi in imel daljši govor pred akademskim senatom. Obravnaval je razmerje med vero in znatnostjo.

KAKO PRAVILNO KLETARIMO

■ nadaljevanje s 6. strani

Z žveplanjem mošta omogočimo kvasovkam, da začnejo alkoholno vrenje mošta in ga opravijo do konca, saj le iz mošta, ki so ga prevrele prave vinske kvasovke, dobimo najboljše vino.

Z. T.

kar, ali jasno, svojstveno kulturno in politično narodno ideologijo, kakor bi danes rekli. Pri tem je važno, da se varuje prav vsakega tujega vpliva, ki ne godi njegovi duhovni, moralni, kulturni in politični svojstvenosti ter miselnosti. Vedeti mora zlasti, kje si lahko kaj izposodi, a vedno tako, da odklanja vse, kar je zares tuje. Tako bogastvo mora imeti posebno majhen narod, če se noče udati malodušju, životarjenju in suženjski službi interesom tujih narodov. Slovenski narod se mora tudi zavesti, da tvori z brati Srbi, Hrvati in Bolgari veliko jugoslovansko narodno družino in da je usodno in nerazdružljivo povezan s Srbi in Hrvati v lastni veliki narodni državi — Jugoslaviji.

Naši očetje in bratje so nam ustvarili lepo vrsto narodnih in narodnoobrambnih instrumentov, ki jih morajo današnji in bodoči rodovi izoblikovati do take višine, da bo vzrastel v slovenski politični soseski narod z močno narodno vestjo, narodno zavestjo, narodnim ponosom in zanosom. Današnjim in bodočim slovenskim rodovom je ostala najveličastnejša zgodovinska naloga, da izklešejo zares pravi slovenski obraz in resnično slovensko podobo, da izoblikujejo njegovo misel, njegovo voljo in srce. Gre za poslednjo veliko, naporno in najtežje delo narodnega kiparja, ki kleše s svojim dletom najvažnejše mesto kipa, obraz. Vemo, da posveča kipar ali slikar prav oblikovanju obraza (in oči, ki ga najbolj izražajo) največ napora in ljubezni. Prav isto velja tudi za narodno obrambo v današnjih in prihodnjih dneh: izkle-

sati mora slovenski narodni obraz do popolnosti. Če hoče svoj cilj doseči, mora izoblikovati vse narodne instrumente, razne narodnoobrambne in prosvetne organizacije, šolstvo od ljudske šole do univerze, znanstvo in umetnost, radio, kino in narodno gledališče tako, da bodo vsi soglasno služili temu veličastnemu narodnoobrambnemu cilju. Poudariti hočemo še, da stoji tudi naša Cerkev in duhovščina pred novim, načrtnim poslanstvom, ki ga ji je postavil naš narodni svetnik, Anton Martin Slomšek.

5.

Naša materialna narodna obramba.

Pod materialno narodno obrambo razumemo celo vrsto konkretnih narodnoobrambnih vprašanj. Ni naroda v Srednji Evropi, ki bi mu težka zgodovinska preteklost povzročala toliko in tako težkih narodnih ran kakor slovenskemu. Trajno in živo imejmo pred očmi zlasti narodno obrambo na severni meji, ki je po velikem delu tudi gospodarska in socialna, ne samo duhovno-moralna ter narodnovzgojna. Presunja nas zlasti misel na naš narodnomanjšinski in izseljenski problem, ko se zavemo, da živi nad milijon Slovencev izven narodne države. Ko trpimo zaradi njihove tragične usode, znamo šele prav ceniti svojo svobodo in visoko vrednost lastne države, Jugoslavije. Kadar bo zagorel v vseh svobodnih Slovincih in Jugoslovanih velik ogenj ljubezni in zanimanja za to najusodnejše slovensko narodno vprašanje, bomo našli tudi pota in sredstva za njegovo re-

šitev. Ljubezen in zavest premagata vse ovire, duh ne pozna meja. Vso pozornost moramo iz narodnoobrambnega vidika posvečati tudi vprašanju tujega kapitala in njegovega odnosa do slovenske delovne sile. Pomembnosti tega problema ni treba posebej poudarjati, saj smo Slovenci stvarni in vemo, da je gospodarska neodvisnost važna osnova vsem drugim svoboščinam. V tej zvezi naj omenim vprašanje alkoholizma, ki mu Slovenci vse premalo dajemo poudarka, ko govorimo o svoji narodni obrambi. In vendar se mora vzbuditi v vsakem zavednem Slovincu močan odpor in celo gnus nad trajnim javkanjem in vzdihovanjem o uboštvu naroda, če pa izdaja milijon sto petdeset tisoč svobodnih Slovencev do poldruga milijarde za razne alkoholne pijače in druge luksuzne predmete, ki ne ogražajo le njegovega narodnega gospodarstva, marveč tudi njegovega duha, narodno moralo in narodno kulturo. Naj nas prešine zavest, da zmoremo na narodnoobrambnem polju tudi v gospodarskem socialnem pogledu zares mnogo ustvariti iz lastnih moči, če tako spreminimo način svojega življenja, kakor odgovarja slovenskim narodnim interesom. Za majhen narod je rešilna zavest, da gre le njemu, njegovim žrtvam, njegovemu duhovnokulturnemu in gospodarskemu naporu zasluga, da je to, kar je. Pravico do take zavesti daje Slovincem vsa njihova zgodovinska preteklost. Narodna obramba naj skrbi, da bomo mogli to zavest imeti tudi v prihodnosti.

Konec